

стрес провокує у бійців активну реакцію. З метою підготовки та загартування психіки бійців до небезпеки, проводяться бойові навчання з умовами максимально наближеними до умов війни. Виділяють основні реакції військових на стрес, по-перше, жах, паніка, втеча з місця бою, тобто від фактора стресу, по-друге, ступор, коли замирає людина і психіка та не здатна здійснити дію або вчинок. [3]

У результаті можна дійти висновку, що внаслідок довгого перебування в зоні бойових дій в осіб формуються різні типи поведінки внаслідок деструктивної стресової трансформації.

1. Tedeschi R. G. Calhoun L. G. The post-traumatic growth inventory: Measuring the positive legacy of trauma. *Journal of Traumatic Stress*. 1996. Vol. 9. No3. P. 455–471.

2. Зубовський Д. С. Структура прояву особистісного зростання учасників АТО у посттравматичний період. Теоретичні і прикладні проблеми психології: зб. наук. пр. Східноукраїнського національного університету імені В. Даля. Сєверодонецьк, 2018. No 3 (47). С. 177–188.

3. «Що таке бойова психотравма і що з нею робити» URL: <https://armyinform.com.ua/2021/05/19/shho-take-bojova-psyhotravma-i-shho-z-neyu-robyty/>

4. «Спокій але не байдужість»: як конфлікти та загроза війни впливають на психіку та як не панікувати. URL: <https://suspilne.media/203742-spokij-ale-ne-bajduzist-ak-konflikti-ta-zagroza-vijni-vpivaut-psihiiku-ta-ak-protidiati-panici/>

Юрій ЗАНЬКО

курсант факультету
правоохоронної діяльності
Національної академії Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
(м. Хмельницький, Україна)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУДОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЇХ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

На сучасному етапі свого державотворення Україна зазнає складних викликів щодо формування правової держави та громадянського суспільства. Так, демократизація усіх сфер суспільного життя та зростання рівня політичної участі громадян в управлінні державою реалізуються на базі стійких політичних суперечностей, також присутня нестабільність щодо роботи державних органів, побутує невизначеність та нечіткість у законодавчій сфері. Безпосередньої актуальності питання аналізу проблем формування громадянського суспільства та правової держави в Україні набуває також у зв'язку із потребою подолання попереднього, неефективного

досвіду здійснення судочинства на всіх рівнях.

Україна визнана суверенною, незалежною, демократичною, соціальною та правовою державою, відповідно до статті 1 Конституції України [1]. В аспекті розуміння правової держави, вона ототожнюється насамперед із системою ключових цінностей, що проголошені в Основному Законі України як ознаки та принципи правової держави.

Чільною ідеєю правової держави є поділ її публічної влади на законодавчу, виконавчу та судову гілки влади, де кожна з них є незалежною та самостійною відносно інших. Це передбачає не лише визначення повноважень кожної з гілок влади, а й систему стримувань та противаг між гілками влади, що спрямована на те, аби звести до мінімуму імовірні помилки в управлінні та сприяти ефективності управління державними справами. Ключовою функцією судової влади є захист особи від неправомірних дій з боку держави та посадових осіб від будь-якого свавілля. Судовий механізм повинен забезпечити людині змогу відновити власне порушене право. Судова система має бути прозорою та доступною для пересічного громадянина. Держава не може вважатися правовою без реалізації такої діяльності, однак судова влада в Україні сьогодні не відповідає даним принципам в повній мірі. Існує чітка проблематика, котру досі не вирішила жодна з судових реформ. Основними проблемами у здійсненні судової влади є: критичний рівень недовіри громадян до суду, високе навантаження на окремі суди, залежність суддів від різних політичних сил та посадових осіб, упередженість при призначенні суддів та недостатнє фінансування судової гілки влади тощо. Подолання цих проблем є надзвичайно важливим в умовах сучасної євроінтеграції України, тому що так чи інакше усі державні процеси здійснення влади пов'язані з судовою системою. Адже судова влада має на меті не лише відновлення справедливості й здійснення правосуддя, а й вдосконалення правових інструментів, що безпосередньо впливають на усі гілки влади.

Суспільна довіра до українських суддів є досить низькою через корумпованість та упередженість судової гілки влади. З практичного огляду на діяльність органів виконавчої влади та їх посадових осіб, нехтується конституційний принцип поділу влади на законодавчу, виконавчу та судову, а також присутнє втручання в організацію діяльності судів та тиск на суддів шляхом протиправного впливу. Згідно статистичних даних, що отримані у національному опитуванні, проведенному Програмою USAID «Нове правосуддя» стосовно довіри до судової гілки влади, інших гілок влади та суспільних інститутів, незалежності та підзвітності суддів, сприйняття корупції у судовій системі та готовності інформувати про її прояви лише 10% опитаних громадян повністю або переважно довіряють судовій гілці влади [2]. У питанні довіри до судів, згідно даних цього ж опитування, спостерігається негативна тенденція. Під час опитування 2018 року показник довіри сягав 18%. Тому підвищення рівня підготовки суддів, прозоре

призначення їх на посади, зменшення навантаження на суди різних юрисдикцій та запобігання силового втручання в роботу суддів є першочерговими завданнями сучасної судової реформи, щодо реалізації цього інституту громадянського суспільства.

Щоб відповідати європейським принципам судочинства, потрібно якісніше проводити аналіз та узагальнення власної практики Конституційним Судом України, організовувати та проводити практичні та теоретичні наукові конференції та залучати до диспутів зарубіжних вчених-правників, котрі б могли поділитись досвідом європейських країн.

Резюмуючи, можна зазначити, що без розуміння необхідності та важливості реалізації в Україні концепції правової держави та інститутів громадянського суспільства, їхніх ідей та принципів, втілення правових засад загалом, можливість побудови правової держави стрімко знижується. Крім того, фактор корумпованості та «кумівства» гілок влади в Україні (судова не є виключенням) є перешкодою та проблемою для нормальної реалізації поставлених завдань. Проблема реформування судової влади є надзвичайно актуальною, адже тільки надійне та якісне правосуддя може забезпечити належний рівень захисту прав та свобод людини та інтересів суспільства в цілому. Громадяни правової держави повинні бути правосвідомими та володіти правовою культурою, дотримуватися закону та бути відповідальними. Відтак, існує потреба у перегляді концепції становлення та розвитку правової держави в Україні із урахуванням національних та культурних характеристик, що посилює процес світової інтеграції України.

---

1. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Результати національних опитувань населення та правників, які є учасниками судових проваджень, щодо довіри до судової гілки влади, суддівської незалежності й підзвітності, сприйняття корупції та готовності повідомляти про її прояви. URL: <https://newjustice.org.ua/uk/novini/rezultati-natsionalnih-opituvan-naselennya-ta-pravnikiv-yaki-ye-uchasnikami-sudovih-provazhen-shhodo-doviri-do-sudovoyi-gilki-vladi-suddivskoyi-nezalezhnosti-j-pidzvitnosti-sprijnyattya-koruptsiyi-ta/>.